

Michael Morawetz, „Jádro mého filozofického názoru“. Romantická naturfilozofie Jiřího Františka z Buquoy, bakalářská práce, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2011, 72 stran.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Předložená diplomová práce si vytkla nesmírně obtížný úkol, neboť autor musel prokázat dovednost badatelské práce v archivech a zároveň uplatnit značné interpretační schopnosti. Autor zpracovává rukopis nevydané filozofické práce hraběte Jiřího Františka Buquoye, ale nezůstává jen u pouhého popisu pramene. Přistupuje k její interpretaci z hlediska jejího obsahu a z hlediska jejího začlenění do kontextu romantické naturfilozofie.

Buquoyova tvorba spadá do období „po osvícenství“, které v naší historiografii ještě není uspokojivě zpracováno a možno říci, že ani pojmenováno. V našem ani světovém bádání zatím nebylo dosaženo shody ohledně otázky, jaká vlastně byla intelektuální kultura Rakouska v době, jíž se někdy eufemisticky říká „mezi časy“. Zatím jedinou vědeckou syntézu k tomuto tématu podal Eduard Winter v pozdním období své vědecké činnosti, ale z pochopitelných důvodů ji nelze považovat za uspokojivou. Morawetzova práce je silná v pasážích, kde interpretuje život a dílo Jiřího Františka Buquoye, ale ukazuje viditelné mezery v místech, kde jde o vylíčení dobového kontextu. Je však třeba přiznat, že i v otázce vnějšího kontextu došel autor velmi daleko. Zdařile využil dostupnou literaturu a domnívám se, že jeho nástin je užitečným východiskem pro další poznání intelektuální kultury doby předbřeznové.

Nástin Buquoyova života využívá veškeré existující sekundární literatury a významně ji obohacuje o nové archivní prameny. V případě Buquoyovy kavalírské cesty (s. 31) autor špatně pochopil mou výtku ohledně jeho spekulací týkajících se válek. V letech 1802 až 1805 neválčila Napoleonova pozemní vojska vůbec nikde v Evropě, ani ve Velké Británii ne (mír v Amiens roku 1802!). Probíhaly pouze námořní akce, cestování bylo nebezpečné jen pro britské občany, šlechtic z Rakouska mohl cestovat bez obav. Ohledně interpretace Buquoyova filozofického spisu je nejlepší přečíst si přímo Morawetzovu práci (kap. IV), kterou zde nebudu opakovat. Stojí za zmínku, že zde dokonce přistoupil k překladu Buquoyovy poezie. Bohužel, součástí Buquoyovy metody bylo také rozhodnutí nepředkládat k některým klíčovým otázkám jasné odpovědi. Na základě mého doporučení Morawetz tuto skutečnost respektuje a upozorňuje na ni. Nicméně je třeba uvést, že to, co Buquoy uvádí k otázce morálky, může vést k různým etickým směrům.

Morawetzův výklad zajisté vyvolává mnoho dalších otázek, které jsou podnětem pro další výzkum. Nápadná je shoda mezi skladbou Buquoyových zájmů a tím, kterým disciplínám se věnovaly jiné klíčové osobnosti rakouského intelektuálního života této doby (např. Adam Müller, Friedrich Schlegel ad.). Nápadná je jejich shoda v zájmu o přírodu a hledání organických analogií v politice, shodují se v synkrezí vědy a poezie či v zájmu o národní hospodářství. Rozcházejí se v přístupu ke Smithově ekonomii volného trhu („kapitalismu“,

„Geldwirtschaft“), které Müller odmítal. Jiná podstatná otázka je místo celého tohoto proudu sekulárního vědění v celkovém kontextu katolické habsburské monarchie. Jaký byl poměr naturfilozofie k neo-scholastice či jiným teologickým směrům, které vytvářely tzv. katolickou restauraci? Klíčová je otázka, jaký byl v pojetí katolické naturfilozofie poměr přírody a Boha. Šlo o totožné kategorie, tedy tvořící přírodu? Pravděpodobně nešlo o vědomou kontinuitu se Spinozou, ale v očích dobových teologů mohla tato naturfilozofie přesto mít poněkud bezbožný charakter. Na tento zádrhel Morawetz na několika místech správně upozorňuje, ačkoli na něj pochopitelně nemůže odpovědět.

Z hlediska hodnocení je třeba vyzdvihnout, že Morawetzova práce působí velmi vyzrálé, a to jak obsahově, formálně, tak i jazykově. Je psána civilním jazykem bez zbytečných intelektualismů, složité myšlenky podává jednoduše a pochopitelně. Ukazuje, že autor o obsahu přemýšlel a ví, co říká.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

PhDr. et Dr. phil. Ivo Cerman, Ph.D.

Praha, 23. 6. 2011